

Analýza části dokumentu: „Národní strategie řešení nelegálního zabíjení a otrav volně žijících živočichů v České republice 2020 – 2030, část 3. Olověné střelivo v myslivosti a olověné zátěže v rybářství.“

---

zpracoval LEX z.s. – Sdružení na ochranu práv majitelů zbraní

autor: Vladan Vrba

Výchozí materiál: MŽP: Národní strategie řešení nelegálního zabíjení a otrav volně žijících živočichů v České republice 2020 – 2030 – duben2019

1. ÚVOD:

Národní strategie řešení nelegálního zabíjení a otrav volně žijících živočichů v České republice 2020 – 2030 (dále jen NS) je dokument navrhovaný Ministerstvem životního prostředí ČR a má být po připomínkovém řízení v nejbližší době projednáván vládou ČR.

V textu NS jsme se zaměřili pouze na část, která se zabývá olovem ve střelivu a jeho vlivu na životní prostředí. V názvu i textu dokumentu nás překvapilo použití termínu „zabíjení“ místo usmrcování nebo hubení, které je dle našeho názoru účelově použito k vyvolání negativních asociací. Za závažnou manipulaci však v první řadě považujeme zařazení problematiky používání olověného střeliva a rybářských zátěží do dokumentu, který se podle svého názvu má zabývat nelegálními činnostmi. Chtějí snad předkladatelé dokumentu zpochybnit myslivost a rybářství a stavět je tak svévolně mimo zákon?

2. ROZBOR TEXTU:

Úvodní strana NS je ilustrována několika fotografiemi, z nichž nás zaujala fotografie umístěná uprostřed, na níž se nacházejí podle popisku zbytky olověných broků nalezených v žaludku labutě velké, uhynulé na následky otravy olovem v Anglii. Fotografie je ozdrojovaná, obrázek však nepochází z původní vědecké práce, je převzat ze sborníku symposia Oxford Lead Symposium z 10. 12. 2014, kde popisek pod obrázkem neodkazuje do žádného textu sborníku a není uvedena ani řádná citace, nelze tudíž dohledat původní zdroj. Uvedení autoři nejsou autoři studie, ale editory sborníku.

V obecné části, která popisuje problematiku olověného střeliva a rybářských olověných zátěží, je zmiňována jeho toxicita v souvislosti s výše zmíněným použitím. Odkazy na zdroje, o kterých autoři mluví jako „o celé řadě vědeckých studií“ však nejsou vědeckými studiemi. První práce se toxicitě olova vůbec nevěnuje. Poslední tři dokumenty jsou účelově namířené proti používání olověného střeliva. Z nichž zpráva LAG 2015 - *z dílny organizace Lead Ammunition Group (LAG), která byla založena jako poradní agentura britského ministerstva The Department for the Environment Food and Rural Affairs (DEFRA); obdoba našeho ministerstva životního prostředí a agentury Food Standards Agency (FSA)* - byla dokonce zamítnuta ministryní DEFRA Elizabeth Truss, která uvedla, že chybí studie přinášející přesvědčivé důkazy o dopadech na populaci u volně žijících ptáků ve Velké Británii, a rozhodla, že podle jejího názoru tato rizika nejsou důvodem pro změnu současné legislativy ohledně používání olověného střeliva. Což uvádějí sami autoři zprávy LAG 2018.

Autoři textu NS tvrdí, že na evropských mokřadech je riziku otravy olovem (pozřením olověných broků) vystaveno přinejmenším 40 druhů vodních ptáků, z jejichž populací ročně uhynie zhruba 1 milión exemplářů na akutní otravu olovem a další minimálně 3 milióny ptáků trpí subletální otravou olovem. Tvzení je podepřeno odkazem na práci, která chybí v přehledu literatury, druhá citace odkazuje na dokument výše uvedené organizace Lead Ammunition Group (LAG).

Autoři textu NS se netají návrhem úplného zákazu používání olověného střeliva, nejenom na mokřadech, ale pro lov obecně:

„Tento významný a nezanedbatelný problém má přitom relativně jednoduché řešení – maximálně redukovat nebo úplně vyloučit nežádoucí přísun olova z uvedených zdrojů do životního/přírodního prostředí ze strany člověka a tím zásadně snížit rizika otrav volně žijících živočichů.“

Tento požadavek je explicitně vyjádřen na citovaných webových stránkách České společnosti ornitologické (ČSO), článkem “Olovo - zabiják ptáků”, který je doplněn emotivně-manipulativní kresbou uhynulé labutě a brokových nábojů a v jehož závěru zaznívá požadavek: „POŽADUJEME PROTO ÚPLNÝ ZÁKAZ POUŽÍVÁNÍ OLOVĚNÉHO STŘELIVA PŘI LOVU.“

Viz: <https://www.birdlife.cz/co-delame/vyzkum-a-ochrana-ptaku/ochrana-druhu/olovo-zabijak-ptaku/>

V odstavci, který autoři NS nazvali „Klíčová rizika a problémy“ se nachází bod:

„Riziko otrav volně žijících živočichů vyplývající z používání olověných střel při lovu zvěře, s podobně negativními vlivy jako v případě olověných broků (např. DELAHAY & SPRAY 2015, ECHA 2018b – český komentář viz BRUNN 2018, GEROFKE et al. 2018). [Náhrada olověných střel netoxickými alternativami rovněž vyplývá z členství ČR v Bonnské úmluvě – viz doporučení Rezoluce 11.15 Rev. COP12 a příslušná směrnice CMS 2014b; viz rovněž stanoviska vědeckých pracovníků CMS 2014c a ESOL 2018.“

Podívejme se podrobněji na uvedené zdroje literatury. První odkaz nepochází z vědecké práce, ale sborníku symposia Oxford Lead Symposium z 10. 12. 2014, druhý odkaz uvádí článek LEX z.s., který naopak kritizuje zprávu ECHA 2018, která doporučuje úplný zákaz olověného střeliva. Autoři si nedali vůbec žádnou práci si článek přečíst a z názvu vyvodili, že článek zprávu ECHA podporuje, opak je pravdou: Viz: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/3265-analyza-lex-z-s-ke-zprave-echa-doporuceni-k-uplnemu-zakazu-oloveneho-streliva>

Navíc autorem není Brunn, ale Karásek. Třetí odkaz v seznamu literatury úplně chybí.

Tvrzení „Náhrada olověných střel netoxickými alternativami rovněž vyplývá z členství ČR v Bonnské úmluvě - viz doporučení Rezoluce 11.12 Rev. COP12 a příslušná směrnice CMS 2014b“ je zavádějící a navozuje mylný dojem, že dokument uvedený pod citací CMS 2014b je směrnicí v legislativním slova smyslu. Dokument je však pouze doporučením (guidelines) 11. konference CMS (CONVENTION ON MIGRATORY SPECIES)

Rovněž členství ČR v Bonnské úmluvě nezavazuje ke zmíněné náhradě olověných střel netoxickými alternativami. V samotném textu Bonnské úmluvy olověné střelivo není vůbec zmíněno.

Citace ESOL 2018 není stanoviskem vědeckých pracovníků, ale otevřeným dopisem Evropské komisi, který se opírá o doporučení zprávy ECHA, ke které LEX z.s. vypracoval analýzu, která poukazuje na její závažné nedostatky a zavádějící informace, viz výše.

Autoři NS dále navrhují upravit v národní legislativě pojem „mokřady“ následovně:

„Území bažin, slatin, rašelinišť i území pokrytá vodou, přirozeně i uměle vytvořená, trvalá či dočasná, s vodou stojatou či tekoucí, sladkou, brakickou či slanou, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje šest metrů“.

A s odvolání na zprávu ECHA zmiňují nejen zákaz používání, ale přímo zákaz držení olověného střeliva při lovu v mokřadech. Z výše uvedeného vyplývá snaha rozšířit zákaz používání olověného střeliva rozšířením pojmu „mokřady“. V ČR se téměř nenalézá území bez vodotečí. Při extrémním výkladu by pak celé území ČR bylo „mokřadem“, na němž by bylo držení olověného střeliva zakázáno!

Text NS dále uvádí: *„Je vědecky prokázáno, že vyloučení používání olověných broků vede relativně rychle ke snížení rizika otrav ptáků olovem (nižší přítomnost broků v žaludcích po jejich konzumaci i ve tkáních postřelených jedinců) a nahrazení olověných broků např. ocelovou alternativou je adekvátním řešením (např. Mateo et al. 2014, Pierce et al. 2015)“*

Práce uvedená první citací posuzuje obsah olova v ulovených jedincích nikoli v uhynulých jedincích. Řeší tedy přítomnost olova, ne jeho biologické účinky.

Práce uvedená druhou citací uvádí srovnání použití olověného střeliva a alternativních náhrad při lovu hrdličky karolinské. Tento druh svou hmotností (112 - 170 g) neodpovídá většině lovené pernaté zvěře ČR (např.: bažant obecný, kachna divoká), které mají řádově vyšší hmotnost. Na této studii nelze postavit závěry pro lov v podmínkách ČR vzhledem k ranivosti a celkové efektivitě lovu ocelovými a jinými neolovenými broky.

V závěru textu věnovanému olověnému střelivu je uveden cíl NS:

Dlouhodobý cíl: *Postupné omezení používání olověných broků při lovu zvěře a olověných zátěží při rybaření na celém území ČR*

Tento cíl je doprovázen textem, který se znovu opírá o „směrnici“ CMS zmíněnou výše a doporučuje zákaz lovu nejen brokovým střelivem, ale i kulovým na celém území ČR:

„Doporučuje se, s ohledem na vývoj netoxických alternativ olověného střeliva, přijmout legislativu, vedoucí během tří let k nahrazení olověného střeliva netoxickými alternativami na všech stanovištích, suchozemských i mokřadních ... Aby se redukovaly problémy s kontrolou jejího dodržování a prosazování, neměla by tato legislativa být restriktivní jen částečně. Vzhledem k obecné dostupnosti, srovnatelným cenám a účinnosti vysoce kvalitních bezolovnatých střel pro zbraně většiny ráží (Thomas 2013) je možné doporučit rovněž nahrazení olověných kulek netoxickými alternativami.“

Tvrzení ohledně obecné dostupnosti, srovnatelných cen a účinnosti bezolovnatých střel pro zbraně většiny ráží je zavádějící a nepravdivé. Především v oblasti kulových zbraní, kde ceny neolovnatého střeliva nejsou srovnatelné s neolovnatými náhradami. Citovaný autor (odkaz Thomas 2013) navíc sám uvádí nutné úpravy zbraní menších ráží (výměna hlavně a uvádí jednu konkrétní cenu této přestavby - 650 EUR) a dále sám uvádí rozdílný účinek neolovených střel oproti olověným.

To, že autoři používají neodborné termíny, raději nekomentujeme.

3. ZÁVĚR:

Navrhovaný text Národní strategie řešení nelegálního zabíjení a otrav volně žijících živočichů v České republice 2020–2030 v části 3. Olověné střílivo v myslivosti a olověné zátěže v rybářství trpí vážnými formálními nedostatky včetně špatně použitých termínů, zavádějících formulací a nepravdivých či chybějících citací a zdrojů.

Na základě nedostatečně podložené nebo zavádějící argumentace text ve své podstatě požaduje zákaz používání olověného stříliva a rybářských olověných zátěží na celém území ČR, přičemž jakékoli podklady pro navrhovaný zákaz olověných rybářských zátěží v dokumentu zcela chybí.

NS se vůbec nezabývá důsledky svých navrhovaných opatření. Není vypracována žádná dopadová studie a zcela se bagatelizují finanční náklady, které se omezují pouze na vypracování jakýchsi rešerší (2.5 mil. Kč)

Máme tím rozumět, že někdo vůbec dostane zapláceno za podobnou práci jako je předkládaný manipulativní dokument, který už ze svého názvu v podstatě staví myslivost a rybářství na roveň pytláctví a jiných nelegálních aktivit?